Numéro 5

2 JUIN 1945

« LA UNITAT CATALANA HA EXISTIT SEMPRE, PERQUE TOTS ELS CATALANS HAN MANTINGUT UNA FERVOROSA FIDELITAT A CATALUNYA. »

CARLES PI SUNYER.

CANIGÓ

Bulletin d'Information de la "Société Française des Amis de la Catalogne"

25, rue Roquelaine - Tél. 229.83 TOLOSA DE LANGUEDOC

« EL CONGRES DE L'E. R. C. VINDRA A REFORÇAR LA GRAN TASCA DELS CATALANS EXILIATS PER A UN FUTUR PROXIM DE LLIBERTAT NACIONAL CATALANA. »

JOSEP TERRADELLES.

EDITORIAL

La unitat catalana

En aquest número tenim el goig de publicar el primer article escrit a França pel nostre il·lustre amic Carles Pi Sunyer, el qual fa vuit dies ha arribat d'Anglaterra per assistir al Congrès d'E. R. C. i per celebrar un canvi d'impressions amb el president Irla i les figures més rellevants de la política catalana i peninsular.

El to de l'article com el contingut de les manifestacions fetes per l'il·lustre ex-ministre català quant al present i a l'esdevenidor de la nostra política nacional, demostren que les esperances dels que confiaven en una mena de cisma patriotic generador de discordies i lluites interiors han estat defraudades.

Carles Pi Sunyer, patriota exemplar i pensador il·lustre del catalanisme, no ha pogut tenir mai el proposit de trencar la unitat catalana, ans el contrari, considera, com és natural, que és un deure sagrat mantenir-la a costa dels esforços que calgui.

Que existeixin diferències d'apreciacio o de criteri respecte de determinats problemes i que aquestes diferències siguin exposades publicament i discutides en un ambient de respecte i germanor, no és cap mal ni molt menys per a la unitat patriotica fonamental que ens aglutina. La discussio politica lliure i correcta — formula clàssica de les llibertats de pensament i d'expressio — és justament una caracteristica i un atribut essencial de la democràcia. De la discussio polèmica sorgeixen sovint la veritat i el bé, fins naturals de tota societat humana.

El gran abisme que separa la democràcia del feixisme, és sense cap dubte aquest : els nazis, els falangistes, els feixistes o el que es diguin, no permeten la lliure discussio ni la lliure critica. La preso, la tortura, el camp de concentracio o el piquet d'execucio, impideixen les diferències de criteri que son la substància de la vida democràtica. El feixisme no tolera l'expressio lleial i noble d'un punt de vista contrari al seu. De seguida desferma els bulldogs i insulta, menaça, mossega o assassina. La democràcia, no. La democràcia es nodreix precisament de la dialèctica, de la discussiò, del debat polìtic, de la polèmica.

Els catalans som democrates de cor i de pensament i no hi fa res que tinguem punts de vista diferents quant al mètode si en l'essencial tots anem pel mateix objectiu. La unitat catalana és un fet. L'aglutinant patriòtic opera una vegada més en favor de la unió dels catalans apinyats patriòticament sota la bandera de les quatre barres, simbol de la llibertat nacional. Res no podrà desfer aquesta unitat, bandera de combat a l'exili i esperança suprema dels nostres germans de Catalunya.

SALUTACIO ALS AMICS

per *Carles Pi Sunyer*

Durant aquests llargs anys d'incertitud i d'angoixa els catalans que érem a Anglaterra hem pensat sempre amb profunda emoció en els amics que quedaren a França. Tots — vosaltres i nosaltres — haviem d'afrontar dificultats i perills; però la mateixa duresa de la nostra vida ens feia comprendre millor el vostre sofriment, ens feia sentir-nos de cor al costat vostre. Geogràficament ens separava ben poc, un braç de mar que, quan es pot passar, es passa molt de pressa; de fet ens separava un mòn, la barrera que hi havien posat aquells que en llur afany de domini volien sotmetre Europa al jou del feixisme, divers en els seus noms, únic en el seu contingut i propòsit. Avui la guerra entre els dos mòns ha acabat amb la victòria de les democràcies; no ha acabat, però, arreu i per a tothom, perquè encara resta el feixisme espanyol, i per això els que sabem que la lluita per la llibertat no és encara finida, tenim el deure i la voluntat de portar-la a terme fins à l'alliberament de la nostra pàtria.

Ara, en retrobar-nos, sentim l'alegria que experimenten els germans quan tornen a veure's després de llargs anys de separació. En abraçar-nos ressorgeix profund, intacte, insubornable, el vell afecte que ens lligava. Es que a tots ens uneix el mateix ideal i la mateixa esperança. No importa que haguem hagut de viure tant de temps separats, no importa que la dispersió forçosa en què vivim pugui naturalment motivar lleugeres diferències en el nostre judici; si alguna n'hi ha no és mal que hi sigui, que això demostra el fons liberal i democràtic del nostre poble que vol jutjar les coses a la llum de la critica de la propia raò: i per altra banda cap d'aquests matisos no afecten el comu sentiment i voler que tots compartim : a l'exili la unitat catalana realment ha existit sempre, perquè tots els catalans han mantingut una fervorosa fidelitat a Catalunya.

Es per a contribuir encara a l'alegria d'aquest retrobament que vull adreçar-vos una cordialissima salutaciò en nom dels catalans d'Anglaterra i crec que també puc fer-ho en nom d'aquells que viuen en terres lliures d'América. A uns i altres ara ja no ens separa res més que la distància, però cap barrera imposada que empresoni la nostra llibertat.

Dissortadament hi han encara molts germans nostres, la gran majoria del nostre poble, separada de nosaltres més que per les mars o per les montanyes, per les cruels barreres del règim opressor que els té sotmesos. I la nostra alegria no podrà ésser completa, i el nostre neguit haurà d'ésser tenaç i persistent, fins que aconseguim que així com ens hem retrobat nosaltres poguem retrobar-nos amb ells. Fins que la nostra pàtria sigui lliure, fins que torni a haver-hi un règim humà de democràcia i dignitat civil, fins que junt amb tots els democrates hispànics guanyem una República respectuosa dels drets dels homes i dels pobles.

Es el nostre deure no regatejar cap treball ni sacrifici per arribar a assolir aquest noble objectiu i imperiosa exigència. Es l'hora de tenir l'ànim tivant de voluntat, l'hora de la reflexiò serena, però també de l'ambiciò coratjosa. L'hora de posar tot l'esforç en aquesta etapa que comença del redreçament de Catalunya.

El "cami del feixisme"

per *Domènec de BELLMUNT*

La Vanguardia del dia 24 de Maig publica un article de fons sota el mateix titol que encapçala aquestes ratlles. « Camino del fascismo. » A aquestes altures, malgrat la consigna oficial democràtica donada pel generalissim, la premsa falangista no es pot estar de dir que l'ùnica soluciò polìtica del problema europeu i mundial és el feixisme. Aixi, tal com sona. No els manca audàcia, ni cinisme, ni valentia. A l'enfonsada catastròfica del nazisme alemany, a la victòria dels aliats, a l'ocupaciò de Berlin per les tropes russes, a la descorberta dels horrors de Buchenwald, als rumors universals de la democràcia demanant la caiguda de Franco, a la conferència de San Francisco, ells hi contesten amb aquesta afirmaciò provocadora :

L'unic que té rao és el caudillo ; no hi ha cap altre règim tan bo com el feixisme. I afegeixen : tard o d'hora haureu de venir amb nosaltres ; si voleu tranquil·litat, benestar, progrés, no hi ha millor sistema que el feixisme.

Sincronitzada amb aquesta campanya els diaris falangistes n'han iniciat una altra no menys virulent contra Rùssia. Com obeint un mot ordre general, « Arriba », « Informaciones », la mateixa « Vanguardia », llencen llenya al foc de possibles malentesos o friccions entre russos i aliats i es freguen les mans de satisfacio davant l'eventualitat d'un conflicte bèl·lic entre Moscou i els anglo-saxons. Exageren els fets, comenten tendenciosament les coses i publiquen grans titulars sensacionalistes segons els quals la guerra entre Russia i els aliats no solament es inevitable sinò que està a punt d'esclatar. Aleshores recorden les paraules providencials del generalissim contra el comunisme, la seva posiciò clarivident contra el perill roig, les seves prediccions i els seus consells als anglesos, tot deixant entendre que el manteniment de Franco i del seu règim és una necessitat polìtica importantissima per als anglesos i els americans si volen tenir un aliat segur i valènt contra Rùssia.

Que els falangistes i franquistes vulguin enganyar el poble oprimit que els mateix, és molt natural. Queda dins l'òrbita lògica de la politica del *caudillo*, demòcrata, revolucionari i regionalista de darrera hora. Però que trompetegin aquests discos de cara al mon prenent l'opinio internacional com una colla d'ases als quals es pot fer beure facilment a galet, aixo ja resulta grotesc i baix de to.

Obliden que el mon els ha classificat i catalogat. Que ni Londres, ni Washington, ni Moscou, no han oblidat les campanyes de premsa i de radio contra els aliats, la signatura del Pacte Anti-Komintern, la violaciò de l'Estatut de Tànger, la Divisiò Blava, el discurs dels dos milions de baionetes per defensar Berlin, l'espionatge a Algeciras, l'aprovisionament dels submarins alemanys, les entrevistes amb Hitler i Mussolini, les trameses de minerals i queviures als paisos de l'eix, etc...

Com no han oblidat que fou la Gestapo alemanya, d'acord amb l'Ambaixada de Franco a Paris, sota les mirades complaents de Laval i Petain, que lliurà Companys i Zugazagoitia i d'altres als sicaris falangistes vinguts a França. Com no ignoren que avui les figures més destacades del nazisme es passegen per Madrid i Barcelona, que per ordre de Franco s'han intensificat les repressions contra els republicans i catalanistes, que la policia falangista està dirigida per homes de la Gestapo alemanya, que el pais ibèric en mans de Franco i el seu règim representa un perill permanent per a la democràcia, un viver feixista, una ara hitleriana contra l'Europa alliberada.

No ho han oblidat. I el dia que els republicans creguin convenient que ha arribat el moment de posar-se d'acord, les democràcies contestaran probablement a Franco i al falangisme de la manera enèrgica i expeditiva que mereix ; dient-li que se'n vagi a fer companyia als seus intims amics i protectors Adolf Hitler i Benito Mussolini.

Josep TERRADELLES

Secretari General de l'Esquerra

ens parla del Congrés d'E.R.C.

Divendres al mati en l'exprés de Paris arribà a Tolosa el secretari general d'E. R. C. i ex-conseller primer del Govern de la Generalitat, senyor Josep Terradelles.

L'hem anat a saludar per tal de demanar-li unes declaracions a propòsit del Congrés del seu partit anunciat per als dies 3 i 4 de Juny a Tolosa.

El senyor Terradelles ens manifesta :

Era el desig dels dirigents d'E. R. C. celebrar aquest Congrès més avat. Dificultats alienes a la nostra voluntat ens ho varen impedir. Avui l'Esquerra es retroba a l'exil forta i disciplinada com sempre per tal de seguir un pensament politic que li ha permés a tohora d'ésser el partit majoritari de Catalunya.

Estic content de l'entusiasme amb que tots els nostres militants de França han respost a la convocatoria d'aquest Congrès com també per les cordials manifestacions de respecte i acatament a la disciplina del partit i els seus principis bàsics fetes pels nostres germans de Catalunya i per la totalitat de dirigents que es troben a Amèrica manifestades pels membres del Consell Executiu senyors Andreu i Santaló. També la presència entre nosaltres del sr. Carles Pi Sunyer és penyora

del sentiment que tots tenim d'enfortir més que mai l'E. R. C.

En aquest llarg exil és evident que nosaltres no podem evitar que dins la nostra organitzacio es produissin diferents climes i algunes vegades matisos sobre la conducta a seguir. Pero tot aixo ha estat superat i estic segur que aquest Congrés serà la demostracio eloquent d'aquesta superacio.

Confio també — seguiex dient-nos el senyor Tarradelles — que les decisions que prendrà l'Esquerra seran molt importants per al futur de la vida politica de Catalunya. El 28 d'Octubre de l'any passat el nostre partit va acordar unanimement la necessitat d'establir una ampla unitat amb tots els partits de disciplina catalana. Amb l'esforç i la volontat de tots, aixo fou aconseguit i aquell acord i aquell desig quedaren plasmats en el gran moviment de Solidaritat Catalana que aglutina tots els partits de disciplina nacional.

Avui entrem en una nova fase que no dubto serà fructifera per a la pàtria. Nosaltres aspirem a arribar encara a una més amplia unitat de la que fins ara ben tingut a l'exili Avui podem dir que el clima de concordia, gràcies al patriotisme dels Catalans, és millor que mai. Per aixo no dubtem que ben aviat es reveiarà praticament en un pensament politic i en una acció en la qual hauran de col·laborar-hi tots els partits i organitzacions catalanes sense exclòsio de cap tendencia.

El senyor Terradelles acaba dient :

— L'Esquerra que en cada moment ha sabut interpretar el pensament del nostre poble, en el Congrés de demà a més d'interpretar l'ideal i els afanys del nostre partit, possibilitarà l'entesa cordial entre tots els catalans als quals jo saludo en arribar a Tolosa ben fervorosament.

Saludem els congressistes d'E. R. C. i els desitgem una tasca encertada i efficient per a la causa nacional

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc, 1945], 2/6/1945, pàgina 1

El homes i el temps

A la nostra terra hi ha un adagi que diu : « Amb temps i palla maduren les nespres ». La dita popular vol significar que el temps no passa inutilment. Si apliquem la màxima als homes ens trobarem que el temps compta també en llurs actuacions. Hi ha homes que saben retirar-se a temps però els més esperen que el curs dels mesos aporti solucions que ells no saben trobar. Però el temps és inexorable malgrat que pels uns passi molt a poc a poc i pels altres massa depressa.

Parlar d'aquestes coses ha esdevingut d'actualitat altra vegada. Al cap de tres anys de guerra i sis d'exili ens donem compte que per molts homes el temps no ha passat.

Els vicis perduren i quan crèiem que els « fòssils » no tornarien a obstruir el camí progressiu de la renovació, el transcurs del temps ens porta la resurrecció d'homes que la velocitat de l'època que vivim je havia enterrat. Es clar que per justificar la seva reaparició s'emparen amb l'experiència que dóna l'haver tingut càrrecs, amb els coneixements de la professió, i amb els favors concedits durant els bons temps dels seus mandats. Però aquests homes no s'han preocupat de que el temps transcorria plé de neguits i d'inquietuts i no han vist que era hora d'aportar noves fòrmules i fugir de la rutina i del servilisme. La realitat d'avui n'és una prova palesa.

Ens cal ésser objectius i clars. No personalitzo. Soc impersonal precisament per evitar al·lusions susceptibles de molestar a ningu, cosa que no està en el meu ànim. Però cal fer memória puix callar es consentir. Sense necessitat de fer demagògia ni trencadissa recordém avui els equivocs d'ahir per no caure demà en els mateixos mancaments.

Per altra banda es abusiva la campanya de que els vells han de deixar pas a la joventut. No considero vell a l'home que fisicament té molts anys sinó a l'individu que moralment i pràcticament en l'exercici d'un càrrec ha estat feble, mancat de preparació i sense escrúpols i ha adoptat procediments rudimentaris, immorals i caciquistes propis d'un esperit retrògrade envers les aspiracions de millora que senten els pobles. I aquests defectes no són patrimoni exclussiu d'alguns vells politics, puix homes ben joves fisicament en són tarats malgrat que vulguin ocultar-los amb iniciatives enlluernadores o amb impetus fogosos propis de la joventut.

Es que seràn mai vells Pompeu Fabra, Rovira i Virgili, Humbert Torres, Bellido, Pau Casals, per exemple ? No ; però el temps, que ha mantingut el nom i la vitalitat d'aquests homes en els respectius rams que els acrediten, ha depassat a molts d'altres, siguin politics, Diputats, Alcaldes, Comissaris, funcionaris de tots els ordres o Presidents de Comités i de Centres.

El temps pesa damunt de tothom sigui la que es vulgui la seva posició, càrrec o significació. Les conductes equivocades, els actes erronis, els procediments i els fets deshonestos i delictuosos fan envellir i caducar els homes prematurament. I quan això esdevé cal saber esguardar-se i fer exàmen de consciència abans de criticar el vei.

Tothom té iniciatives, projectes i trenca-colls. El més trist, però, és que tot es fa per por de no fer tard, de no quedar en terra, sense tenir en compte que el temps fa el seu camí sense preocupar-se de les inquietuts i ambicions humanes. De la mateixa manera que les idees dels grans filosofs i pensadors de l'antiguetat no moriran mai, hi han homes que per la seva actuació honesta, filantròpica i clarivident seràn immortals.

Es evident que no podem extirpar les ambicions humanes, però es deplorable que en aquests moments en que tantes coses s'han de fer de cara al nostre esdevenidor, es surti amb fantasies grotesques i irresponsables que entorpeixin els esforços que es fan per bastir projectes o realitzacions per millorar la sort del nostre poble.

Fa poc l'amic Vigo des de « La Humanitat » deia ; « Renovar-se o morir ». Exacte : els republicans ens renovem ó el temps ens depassarà. Els mal vicis de la vella politica costen molta sang, llàgrimes ruines i dolors. Però creure que aci drem rectificar totalment els equivocs d'ahir, persistents avui, es quimèric ; la repulsa o la confiança definitives ens la donarà dintre de poc el nostre poble doncs a fi de comptes es ell qui dirà la darrera paraula. Llavors serà quan els homes indignes, qualsevol que sigui la posició o càrrec aconseguit contra el temps que passa, hauràn d'ajupir-se i deixar pas als homes que d'acord amb el diapasôn del temps no tan sols no han claudicat sinó que segueixen a peu dret amb la mateixa dignitat, amb la mateixa honradesa i amb la mateixa conseqüència com escau a uns fills d'un poble que no vol ésser masell.

Els catalanistes i republicans no hem d'avergonyir-nos davant dels altres partits esquerrans. Si existeixen responsabilitats les enfrontarem. Si per contra hi ha algûn estament que vol atribuir-se honors immerescuts també hem d'estar disposats a disputar-los. La nostra posicio ha d'ésser la traçada en l'editorial del tercer número de FOC NOU titulat « Mans Netes » del qual destaquem : « Quan arriben hores com les presents, l'actuació politica te una trascendència enorme i la responsabilitat dels qui menen el joc es absoluta. Jugar fort però jugar net. Cal fer foc nou però fer-lo amb mans immaculades. »

Als homes designats per col·locar-se en llocs destacats de la direcció del nostre Pais si son intel·ligents, honrats i conseqüents, els hi farem el camí més planer ; si, al contrari, son homes de mal record, impopulars, caducs o deshonestos, passaran enmig de la indeferència. El temps es cuidarà de fer caure aquests idols de fang que sols saben servir les seves concupiscències mentre el poble es desangra. I penseu amics que aquesta vegada quan caiguin no s'aixecaràn mai mes.

J. RODRIGUEZ PAPASEIT.

Edicions «FOC NOU»

LLIBRE « LLUIS COMPANYS, LA SEVA VIDA, LA SEVA OBRA, LA SEVA MORT GLORIOSA », PER DOMENEC DE BELLMUNT.

La primera edicio ha quedat totalment exhaurida. La segona edicio (a 80 francs) va també cami d'exhaurir-se.

A peticio de nombrosos amics es procedeix a una edicio especial de 200 exemplars, rigorosament numerada, amb paper especial « bouffant » i cartulina blanca, que portarà imprés el nom del subscriptor. Hi han ja 50 subscriptors. El preu de l'exemplar serà de 150 francs i recomanem als nostres lectors i amics que vulguin posse'r-lo, donat l'interés de bibliofil d'aquesta adicio limitadissima, que s'apressin a enviar la quantitat esmentada al C. C. P. 377 32 per xec especificant al dors que es tracta d'una subscripcio a l'edicio especial numerada i escrivint ben clar el nom del subscriptor.

EL LLIBRE DE VERDAGUER

L'edicio popular que FOC NOU posà a la venda amb el recull de poesies de Verdaguer ha quedat exhaurida. Preguem als subscriptors que encara no hagin satisfet el seu import (20 francs) es dignin fer-ho de seguida enviant la dita quantitat al nostre compte C. C. P. 377-32, Toulouse.

Els nostres corresponsals son pregats de trametre'ns la liquidacio dels exemplars rebuts per tal de saber el nombre de volums de què disposem i procedir, si cal, a una nova edicio.

PUBLICATIONS DISPONIBLES

Llibre *LLUIS COMPANYS, la seva vida, la seva obra, la seva mort gloriosa*, per Domènec de Bellmunt, preu 80 frs.

Llibre *JACINT VERDAGUER*, biografia i recull de les seves obres, prosa i vers), preu 20 frs.

Fotografia del *President LLUIS COMPANYS*, a dues tintes, preu 10 frs.

Les demandes poden adreçar-se a FOC NOU, 25, rue Roquelaine, telèfon 229-83, compte de xecs postals C. C. P. 377-32, Toulouse.

NOTICIARI

El Congres d'E. R. C.

Diumenge vinent, dia 3 de Juny, tindrà lloc definitivament el Congrés del partit d'Esquerra Republicana de Catalunya i se celebrarà a Tolosa tal com havia estat anunciat al començament. Han arribat a aquesta ciutat el secretari general del partit i ex-conseller primer senyor Josep Terradelles i el senyor Carles Pi i Sunyer, procedent de Londres. Son també a Tolosa diverses personalitats del Directori d'E. R. C. i nombrosos delegats vinguts de tots els indrets de França per tal d'assistir a les tasques del Congrés.

Les sessions se celebraran a la Facultat de Ciències (amfiteatre) i duraran els dies 3 i 4 de Juny.

Joan Alvarez de Lara ens diu...

El troben atrafegat, enfeinadissim, donant els darrers cops de mà a l'organitzacio del Congrès del seu partit a Tolosa.

— Impressions ? — li domanem.

— Excellents. Per al Comité Departemental de l'E. R. C. a Tolosa és un èxit que el Congrés del nostre partit se celebri a la capital del Llenguadoc. Ja han començat d'arribar les personalitats més destacades del partit i demà arribaran les altres. Esperoque els resultats d'aquests comicis catalans a Tolosa seran altament profitosos per al triomf dels nostres ideals de llibertat.

Afegiu que amb els companys Arnaloc, Ibanêz, Vitaller, Serra, Galceran, Petit, i tots els altres amics hem treballat amb tot l'entusiasme per tal d'aconseguir que l'organitzacio del Congrès sigui el més perfecta possible, donat el poc temps que hem tingut per prepara ho tot i les dificultats d'allotjament i aprovisionament amb què es topa.

Finalment vull pregar-vos que feu present des de les vostres planes a tots els catalans de Tolosa pertanvents als altres partits i organitzacions que estan invitats cordialment a la reunio de clausura del Congrés en la que prendran part els oradors més destacats del nostre partit.

DOMENEC DE BELLMUNT AL CASAL CATALA DE NARBONA

El Casal Català de Narbona, recentment fundat, que inaugurà les seves activitats amb les festes del centenari de Verdaguer ha organitzat un cicle de conferencies catalanes. La primera d'aquestes ha estat encarregada a Domènec de Bellmunt i tindrà lloc el dia 15 a les 9 del vespre. El conferenciant parlarà de « L'esdevenidor de la democràcia catalana ».

FESTIVAL BASCO CATALA

Es prepara per a la vigilia de Sant Joan la celebració al teatre del Capitol d'un festival el qual prendran part els xistularis de Baiona i el quatre artistic del Casal Català de Tolosa. Un castell de focs d'artifici i una verbena clourà la festa.

LLUIS NICOLAU, PRESIDENT DEL CONSELL CENTRAL D'ACCIO CATALANA REPUBLICANA, A TOLOSA

El nostre amic Lluis Nicolau d'Olwer, president del Consell Central d'Acció Catalana Republicana, durant el dies del seu sejorn a Tolosa, presidirà demés una sessió del Consell delegat al Llenguadoc, una reunió de tots els adherents de la regió en honor de Pompeu Fabra, membre del Consell Consultiu d'Acció Catalana Republicana, i una altra reunió en la qual exposarà als correligionaris la seva visió de les circumstancies politiques del moment.

ELS REPUBLICANS DE LLIGA CATALANA CELEBREN UN CONGRÉS A PARIS

El dia 31 de Març va celebrar-se a la Sala Kugler de Paris l'Assemblea dels republicans de Lliga Catalana que son a l'exili. Després d'interessants debats fou nomenat el següent Consell Directiu : President, senyor Josep Rigau, vocals senyors Sabaté, Solà de Canizares, Cros, Pedragosa, Grifé i Suñé Barnola.

Per unanimitat foren aprovades les següents conclusions :

1° L'Assemblea no es considera comptetent per a modificar el programa de Lliga Catalana que fou aprovat a Catalunya pel conjunt de correligionaris. L'actuacio dels afiliats residents a França serà sotmesa en el seu dia a l'Assemblea general del partit a Catalunya.

2° L'Assamblea declara que els adherents de Lliga Catalana residents a França actuen sota llur exclusiva responsabilitat i afirma que interpreta el pensament i les aspiracions dels nostres correligionaris residents a Catalunya els quals no disposen d'altre mitjà que la nostra organizacio a França per a expresar el pensament del partit.

3° L'Assamblea aprova i ratifica l'actuació del Comité provisional especialment en el que es refereix a la constitució de Solidaritat Catalana i a la Col·laboració amb el Senyor Josep Irla qui pel joc automàtic de les nostres institucions es el President de la Generalitat.

4° Lliga Catalana considera que la unió de tots els grups catalans a l'entorn de les nostres institucions ha d'esser completa sense exclusio de cap sector politic ni social.

5° L'Assamblea declara el règim franquista incompatible amb l'esprit, el programa i la disciplina de Lliga Catalana i està disposada a coordinar els seus esforços amb totes les forces democràtiques catalanes i espanyoles per l'enderrocament de l'actual dictadura.

6° Lliga Catalana desitja que el canvi de règim tingui lloc sense de ordres ni violències i per aixo creu convenient la formació d'un Govern provisional de pacificació i justicia que liquidi la guerra civil i que ofereixi les garanties del retorn a una normalitat constitucional que permeti als pobles de Catalunya i Espanya expressar lliurament la voluntat sobirana dels ciutadans.

7° Lliga Catalana voldria establir des d'ara coincidències amb els altres grups catalans per a una obra de govern en els problemes concrets que es refereixen a la reconstrucció espiritual económico i social de Catalunya.

8° Lliga Catalana declara que haurà d'esforçar-se per a obtenir en la futura normalitat d'Espanya un règim de democràcia estable i definitiu. Per arribar-hi propugnarà per una futura constitució aconseguida per procediments democràtics que reconegui el més amplament possible els drets de les antigues nacionalitats hispàniques i entemps la realitat de l'existència a Espanya de masses importants amb concepcions oposades en l'ordre religiós econòmic i social. La Constitució definitiva d'Espanya ha d'ésser una Constitució que comprengui aquestes realitats i que s'adapti a tots els pobles i a tots els ciutadans de la peninsula.

9° Lliga Catalana declara que sigui quina sigui la solucio politica que pugui tenir el problema espanyol tindrà sempre com objectiu bàsic, la llibertat dels catalans, la grandesa de Catalunya i la consolidació d'un règim democràtic a Espanya.

UNA REVISTA CATALANA A NIÇA

Ens anuncien la pròxima aparició d'una revista catalana d'art i literatura a Niça. Es titularà « Per Catalunya » i en el seu primer número anuncia col·laboració dels millors escriptors catalans i francesos amics de Catalunya.

UN GRUP DE MILITANTS CATALANS DEL MOVIMENT LLIBERTARI I C. N. T.

Hem vist una interessant circular signada per un grup d'anarquistes i sindicalistes catalans propugnant per usar la llengua catalana en la propaganda oral i escrita destinada a les masses obreres de Catalunya. La circular afirma que cal rectificar l'actitud llibertària d'altres temps en què s'atacaven les tendències particularistes o patriotiques de certes regions que cal respectar el sentit intim de cada pais quan aquest expressi el goig de la vida progressiva i lliure. Avalen aquesta circular Palmira Rubio Antoni Ferrer, Dr. Pujol, Jaume Carellas, Jacint Borràs, Joan del Pi i Grup Ancia.

MITING D'INFORMACIO

Diumenge al mati, al Plaza de Tolosa, se celebrarà un acte d'informació del M. L. E. en el qual parlaran Carreno, Prieto i Federica Montseny.

A la tarda i a la nit, el grup escènic del susdit organisme representarà « Nuestra Natacha » de Casona al teatre del Conservatori.

Cronica de Bordeus

CONFEDERACIO NACIONAL DEL TREBALL. — Ha organitzat un cicle de conferencies en català, la primera de les quals anà a càrrec del militant Ferrer i que obtingué un sorollós éxit.

MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA. — Diumenge passat dia 27, tingué lloc en el Cine Marivaux una conferencia a carrec del professor Ambrosi Carrion, amb el tema « Els Obrers de Catalunya en l'hora present ».

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA. — En la darrera Assamblea general celebrada per aquesta entitat es designaren els Delegats de la Departamental de la Gironde per a portar la representació en el Congrés del Partit a França.

CASAL CATALA. — Amb motiu de la mort del President dels Estats Units, Mr. Roosevelt, fou tramés per mitjà del Consolat, la condolencia de tots els catalans per la perdua d'aquest home, simbol de la llibertat dels pobles.

— Igualment en ocasió de la Victoria i acabament de la guerra en Europa s'han tramés per mediació de llurs Consols a Mr. Churchill, al Marechal Stalin i al President Truman missatges de felicitació dels catalans en exili per haver lluitat contra el feixisme en Espanya.

Una conferencia

El dia 27 de maig el senyor Ambrosi Carrion va donar una conferència a Burdeus amb el tema : « Els obrers de Catalunya a l'hora present ». Jo, senyor Professor dels Estudis Universitaris per obrers, Secretari general del Districte Universitari de Catalunya i Balears, no hauria dit res de la vostra conferencia. Pero diguérev una cosa d'Acció Catalana Republicana, que us he de contestar, com a obrer que soc i com a militant d'Accio Catalana. I que consti que no soc cap intel·lectual; pero no soc, tampoc, cap alumne vostre.

Digueréu que Accio Catalana és un partit compost d'intel·lectuals que creuen ésser posseidors de la veritat i que, a Catalunya, la classe obrera no hi ha tingut mai confiança.

Be, senyor Professor, si el que diguéreu ho'hagués dit un noi de vint-i-tres anys, d'aquells que s'atreveixen a atacar els nostres homes amb l'unic titol que els dona el portar el nom del seu Papà, no hauria dit res. Pero vos no. Vos teniu el deure de dir la veritat, sobretot si voleu parlar als obrers; teniu el deure, si voleu fer politica de cara els obrers, d'esforçar-vos per tal que els obrers perdin aquella desconfiança pels intel·lectuals, tan poc justificada gairebé sempre, i sobretot ara, quan tots els intel·lectuals catalans son a l'exili, quan gairebé tots han passat proves durissimes-siguin del partit que siguin.

Jo, Senyor Carrion, li explicaré el fet a partir del qual vaig començar a creure en els intel·lectuals de Catalunya. Era a l'enterrament del nostre Diputat Francesc Lairet ; tots els obrers de Catalunya hi eren i el que us escriu era un dels que portaven la caixa. La Guardia Civil llençà els cavalls sobre nostre. Deixarem la caixa a terra, però no ens vam moure del seu costat. Els sabres ens omplíren de sang. De sobte, un home que era Tinent d'Alcalde de Barcelona posà la seva vara sobre la caixa i digué : jo soc el poble de Barcelona. Nosaltres, en aquell moment perdíem el gran Lairet, diputat per Sabadell, estrella dels obrers, defensor de tots els caiguts el primer que feu sentir a les classes treballadores el nacionalisme, al costat dels problemes socials. Però aquella gesta demostrava que la intel·lectualitat catalana estava al costat del poble. Aquell home era Lluis Nicolau d'Olwer, President d'Acció Catalana.

A l'exili, Lluis Nicolau, és un dels que més han sofert : perseguit per la Gestapo, empresonat prop d'un any a Vichy, després a Fresnes. I no ha volgut anar a Méxic. Com aquell dia de l'enterrament de Lairet, també ha volgut rebre els cops de sabre alemanys al costat del poble. I com ell, tants i tants altres intel·lectuals : Ragasol ha conegut la presó, i el camp de Vernet ; el director de « La Revista de Catalunya » encara te pell morta als dits d'agafar la pala, i coneix el Fort du Hâ i la Gestapo. Gairebé tots han sofert.

Jo no sé què farà el nostre poble. L'ùnica cosa que us puc dir, Senyor Carrion, és que durant la nostra guerra ningù no ha pogut tractar de traidors els nostres intel·lectuals. Quan serà l'hora, tots aquest intel·lectuals diran : présent ! I si el poble no els vol, ells continuaran amb la seva modèstia, enemics del feixisme, i sense fer demagogia, perquè si en fessin, no sols deixarien d'ésser amics dels obrers, sinó de Catalunya.

FELIU PRATS.

Cronica de Perpinyà

EL CENTENARI DE VARDAGUER

Les festes del Casal de Catalunya de Perpinyà

Diumenge passat, dia 27 de Maig, els catalans de Perpinyà festejaren el centenari de la naixença del nostre poeta nacional amb gran esplendor.

A les 9 del mati, a la Catedral, sota la presidencia de S. E. Mgr Enric Bernard, Bisbe de Perpinyà, el nostre company i amic Dr. Dom Narcis Xifra Riera celebrà una Missa per l'ànima de Mossèn Cinto i desglossà devant el microfon de la gran nau, plena de gom a gom, el tema de la virtut i l'esperança, particularment escaient en aquella circumstància perquè la presentà com la virtut propi[...]
dispensable a l'exilia[...]
logica també existen[...]
de vegades roman[...]
dins l'anima dels ind[...]

En el curs d'aqu[...]
Mestre Pau Casals,[...]
poeta de Catalunya[...]
acompanyat a l'orgu[...]
Calcet, « Grave » de[...]
gio » de Tartini i[...]
Bach.

Inutil de dir tota[...]
assistents durant aq[...]
lemne viscuda dins[...]
del temple i sobretot[...]
d'alçar a Déu duran[...]
broses llàgrimes ll[...]
avall en sentir l'arq[...]
Mestre interprétant[...]
ocells en un pianissi[...]
arrebassà tots els es[...]

Felicitem els dir[...]
prets d'aquest acte[...]
particularment el no[...]
vedra, president del[...]

Després d'aquest[...]
tingué lloc l'acte de[...]
de Mossèn Cinto Ve[...]
carrer de Perpinyà.[...]
hi prengueren part el[...]
pinyà i el president[...]
Catalunya. Després[...]
audicio de sardanes[...]
Cortie-Mestres.

A la tarda, a la sa[...]
gué lloc la festa lit[...]
natge al poeta nacio[...]
En Joan Alavedra e[...]
presidencia a la prin[...]
la intel-lectualitat ca[...]
Pompeu Fabra, en[...]
sos aplaudiments.

El senyor Antoni[...]
féu un llarg i intere[...]
curs, parlant de l'ol[...]
guer i glossant molt[...]
l'aspecte de Verdagu[...]
muntanya.

Seguidament el[...]
Mercader, batlle de T[...]
l'emocio i l'amor del[...]
pel poeta de Canigo i[...]
i finalment Mestre F[...]
importancia de l'obr[...]
na en la tasca d'el[...]
llengua vernàcula.

La senyora Amind[...]
senyors Tomàs Torre[...]
recitaren diverses poe[...]
homenatjat i l'acte[...]
interpretacio de la[...]
dels *Segadors* a peu[...]
els assistents.

Cronica de Mo[...]

AL CASAL C[...] DE MONTAL[...]

El mateix diumeng[...]
maig, a les quatre de[...]
Sala de Reunions de[...]
Comerç, tingué lloc l'[...]
a la memoria de Jaci[...]
el poeta nacional de[...]
presència del senyor[...]
fecte del Departamen[...]
Garona; Senyor Cost[...]
nent d'Alcalde; Cam[...]
inspector d'Acadèmi[...]
president del Syndica[...]
Léon Féral, présiden[...]
Pays d'Oc-Catalunya,[...]
broses personalitats i,[...]
public compost per al[...]
de persones.

L'acte estava organi[...]
sal Català » de Monte[...]
col-laboracio dels nos[...]
amics occitans.

Presidia el senyor[...]
cet, president del[...]
obri la Festa i pronu[...]
raules d'agraiment en[...]
persones que hi partic[...]
Segadors », havien ja[...]
dempeus per tota l'ass[...]

A continuacio el se[...]
Cayrou, président de[...]
noia, mestre en Gai S[...]
brillant al-locucio, a p[...]
daguer i de Catalunya,[...]

El senyor Georges[...]
fessor del Lycée Ing[...]
del Comitè Central de[...]
d'Oc-Catalunya, s'ocu[...]
ment de les relacion[...]
tan lingüistiques com[...]
geogràfiques, existent[...]
lunya i el Llengdado[...]
curs, ben documenta[...]
mèrit, fou escoltat a[...]
tot l'auditori.

Després, el senyor[...]
guera, secretari del « C[...]
dedica el seu parlam[...]
gua Catalana. Recor[...]
del renaixement i sit[...]
de Victor Balaguer i[...]
daguer en la nostra l[...]

El Mestre en Gai S[...]
Pèire Gardes, traçà l[...]
del gran poeta, pres[...]
manera magistral. To[...]
paral-lels entre l'autor[...]
tida » i Frederic Mist[...]
l'atencio amb tota un[...]
talls plens d'interès s[...]
de Folguerolles.

La senyoreta Lola C[...]
féu una lectura de p[...]
daguer, molt ben e[...]
una diccio excel-lent i[...]
Tranié les anà tradu[...]
despertant en el public[...]
bellesa.

Durant la festa, el[...]
senyor Josep Gené, c[...]
grant », amb la seva[...]
moniosa i el Quintet[...]
en diverses ocasions[...]
sardanes. Acompanya[...]
senyoreta Hélène Bon[...]

La festa, de la qual[...]
darem un record imb[...]
amb el cant de « La C[...]
executat pel bariton[...]
entonat per tots els c[...]
trobaven a la sala.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc, 1945], 2/6/1945, pàgina 2

t propia al poeta, in-
l'exiliat i virtut teo-
existent malgrat que
romangui amagada
dels indiferents.
s d'aquesta Missa el
Casals, homenatjà al
atalunya interpretant
a l'orgue pel professor
ve » de Corelli, « Ada-
rtini i « Grave » de

dir tota l'emoció dels
rant aquesta hora so-
la dins la penombra
sobretot en el moment
durant el qual nom-
mes lliscaren gaites
tir l'arquet màgic del
prêtant el Cant dels
pianissim celestial que
s els esperits.
els dirigents i inter-
t acte magnific i molt
nt el nostre amic Ala-
ent del Casal.
'aquest acte religios,
acte de donar el nom
Cinto Verdaguer a un
rpinyà. En aquest acte
part el batlle de Per-
resident del Casal de
esprés se celebrà una
ardanes per la Cobla
s.
a la sala Arago, tin-
festa literària d'home-
a nacional. Obrí l'acte
vedra el qual cedí la
la primera figura de
alitat catalana, Mestre
ra, en mig de calorosos
ents.
Antoni Rovira Virgili,
interessantissim dis-
de l'obra de Verda-
nt molt particularment
Verdaguer, poeta de la

t el senyor Felip
lle de Perpinyà, digué
mor dels rossellonesos
Canigó i de l'Atlantida
Mestre Fabra enaltí la
le l'obra verdaguerian-
ca d'elaboració de la
cula.
Aminda Valls i els
s Torrents i Puigvert
rses poesies del poeta
l'acte acabà amb la
de la *Marsellesa* i
a peu dret per tots

de Montauban

**SAL CATALA
IONTAUBAN**

diumenge dia 27 de
atre de la tarda, a la
ons de la Cambra de
é lloc l'acte en honor
de Jacint Verdaguer,
nal de Catalunya, en
senyor Rouanet, pre-
partament de Tarn i
or Costes, primer ti-
; Camille Lignières,
Acadèmia; Delpouys,
Syndicat d'Initiative;
président del Comité
alunya, d'altres nom-
litats i, sobretot, d'un
per alguns centenars

a organitzat pel « Ca-
e Montauban, amb la
els nostres eminents
.
senyor Francesc Mar-
del Casal al qual
i pronuncià unes pa-
ment envers totes les
hi participaren. « Els
vien ja estat escoltats
ota l'assistència.
io el senyor Frederic
ent de l'Escola Carsi-
n Gai Saber, féu una
c.o, a proposit de Ver-
ta.unya.
eorges Machicot, pro-
ée Ingres i membre
ntral de l'Entitat Pays
, s'ocupà detingude-
relacions historiques,
es com de caràcter i
existents entre Cata-
engdadoc. Aquest dis-
cumentat i d'un alt
coltat atentament per

senyor Baptista Xuri-
i del « Casal Catala »,
parlament a la Llen-
. Recordà el periode
nt i situà les figures
aguer i de Jacint Ver-
nostra literatura.
n Gai Saber, senyor
traçà la vida i l'obra
a, presentant-lo d'una
tral. Tot sovint cercà
e l'autor de « L'Atlan-
ric Mistral mantenint
tota una sèrie de de-
nterès sobre el mestre
.
Lola Cos, professora,
ra de poesies de Ver-
ben escollides, amb
el-lent i el senyor Jean
à traduint al francès,
el public sensacions de

esta, el bariton català
Gené, cantà « L'Emi-
la seva veu tan har-
Quintet Occitan tocà
as.ons una varietat de
mpanyava al piano la
ène Bonnet.
la qual tots en guar-
rd imborrable, acabà
e « La Coupo Santo »,
bariton Raul Cun i
ts els occitans que es
sala.

EL DISCURS DE FRANCO a Valladolid

El caudillo ha pronunciat un gran discurs a Valladolid amb motiu de la clausura del Congrés Agrari Castellà. Tota la premsa franquista ha subratllat la gran transcendencia « nacional i internacional » (!) de la « oracion caudillal » devant el que ells anomenen amb aquest nou lèxic falangista la « multitud laboral del agro » (!) que deu voler dir la colla de pagesos.

El discurs « caudillal » és en efecte molt bé. Per tal que els nostres lectors puguin jutjar-lo el reproduïm en els seus paragrafs més importants tot fent ressaltar que el generalissim no solament s'ha tornat democrata, sino que defensa els drets de l'home de la Revolucio Francesa i es presenta avui com el campió duna politica regionalista de « descentralizacion a favor de las provincias ». Dintre de poc trobarà que l'Estatut és insuficient !

La República, pero, li fa venir malhumor i els republicans de l'exili no el deixen dormir (estos malos españoles que en el extranjero mendigan enemigos para su patria !) Car Franco està convencut que la « patria » és ell, com Hitler afirmava que la Providencia l'havia enviat a salvar el Reich Grand Alemany.

Llegiu, doncs, el bo i millor de la « oración caudillal » :

CASTELLANS Y ESPANOLES TODOS :

« Cuando el mundo vivia bajo el imperio de los absolutismos, España, con Castilla, se adelantaba a los otros pueblos en varios siglos, y bajo el imperio de la moral católica, practicaba los principios de una verdadera democracia. Y cuando, por intromisiones extrañas, peligra lo nacional, Castilla da ejemplo de recicdumbre y de bravura, como lo hace con el sacrificio de sus comuneros cuando la intromisión de los flamencos en el Gobierno menoscaba sus fueros y libertades.

« No es Valladolid la población frivola y desocupada, sino la laboriosa e hidalga, la de las clases media y trabajadora, que refleja la serenidad de ese ancho campo de Castilla en que se asienta.

« Por eso no es extraño el que en aquellos tragicos dias republicanos de cobardia y de conformismos cuando España caminaba hacia su destrucción, resonase en este solar castellano el grito de la no conformidad y de la santa rebeldia, que iniciaron nuestras juventudes castellanas con sus Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista, que integradas mas tarde en la Falange, habian de dar en Castilla savia popular a nuestro Movimiento. »

LA « DEMOCRACIA ORGANICA »

« Necesitabamos, por lo tanto, volver por los fueros de nuestra doctrina catolica y por el camino de nuestras gloriosas tradiciones, oponiendo a la democracia formulista y garrula aquella otra que dimana del Evangelio y de nuestras tradiciones practicas. Este acto que he venido a clausurar os lo demuestra elocuentemente, al buscar en las propias fuentes de la nacion las necesidades y los deseos populares; no se trata de un Poder que dicte, sino del que busca en estos Congresos y reuniones la inspiracion para sus obras »

LA POR A LA REPUBLICA

« Y hablando de nuestros enemigos, no podemos dejar de considerar el caso de esos desdichados españoles, verdaderos criminales comunes de nuestra guerra, que después de ensangrentar a España con sus checas y martirios se llevaron al extranjero el fruto de sus saqueos y hoy dan el lamentable espectaculo de mendigar en los medios internacionales enemigos para su Patria. Su conducta no puede menos de provocar el desprecio de toda conciencia honrada.

« La grandeza de los pueblos no es cosa comoda ni facil, ni es un regalo que hayamos de recibir, sino que hemos de ganar a nuestra constancia y a nuestro propio esfuerzo. »

LA LEGALITAT « DEMOCRATICA » I LA DEFENSA DEL « REGIONALISMO ».

« España se ha preparado para este momento, y puede por ello mirar con serenidad los acontecimientos; posee sus organos institucionales, que, cual las Cortes Españolas, han adquirido, en varios años de labor, prestigio y eficacia; el Fuero de los Españoles que estudian en la actualidad ofrecera, junto a las tradicionales garantias de la personalidad humana, las mas modernas e importantes del Derecho social; y el nuevo Codigo de Administracion Local, ya terminado, pendiente de aprobacion por el Gobierno, dara a los Ayuntamientos y Diputaciones nueva vida y vigor por la aportacion espontanea popular y sindical. Esto nos permitira devolver a las comarcas y a los pueblos su personalidad tradicional y a los españoles el medio de interesarse en la resolucion de sus propios problemas. Pero por encima de toda esta reglamentacion formalista imperara siempre ese espiritu de accion y de dinamismo que anima y alienta a toda nuestra obra y que ha de llevarnos un dia con otro a buscar en la entraña de nuestro pueblo la inspiracion para el remedio de sus necesidades. »

AIXO ES LA VERDADERA DEMOCRACIA

« De ahi la gran importancia de estas reuniones y Congresos, en que los elementos que estan al frente de la produccion discuten y se ponen al habla con la técnica oficial y los agricultores exponen sus iniciativas y aspiraciones estableciendo ese dialogo que hace que el Estado sea para los productores algo mas que un recaudador de contribuciones. (Grandes aplausos interrumpen a Su Excelencia.)

« Estas Asambleas y vuestro espiritu de entusiasmos y colaboracion demuestran que nuestro régimen, lejos de ser una dictadura, recibe la asistencia de cuantos se encuentran asociados a la vida del pais, prestandole su colaboracion y haciendole llegar el fruto de sus afanes y preocupaciones. (Los aplausos vuelven a interrumpir las palabras del Caudillo). »

Quina llàstima !

MES ENLLA DE L'ESTATUT :

« En tal sentido, la inquietud de estos ultimos meses ha sido para el Gobierno buscar la dotacion que facilite la vida de los Ayuntamientos y Diputaciones. Es necesario que las Corporaciones provinciales y locales sustituyan al Estado en el detalle de las tareas propias de las respectivas comarcas y propongan e incluso en muchos casos resuelvan sus problemas, para lo que el Estado delegara en ellas las funciones, que no puede ni debe centralizar. (Aplausos.)

Se abre, como véis, un nuevo horizonte, y para llenar tan importante tarea es preciso que vosotros ahondéis en los problemas economicos y sociales que al Estado corresponden, prometiéndoos el estimularos, ayudandoos con todas mis fuerzas. Arriba España ! »

Arriba noi.

cop d'ull al món

(Continuacio del nùmero anterior)

Malgrat que hi ha qui sembla creure que la democràcia va lligada forçosament amb el règim econòmic liberal, i l'autarquia o del dirigisme van ùnicament amb els règims totalitaris, som molts els que no hi creiem, com tampoc sembla creure-ho del tot, el President del C. I. O. l'americà Mr. Hillman que no fa gaire à Paris, responent a la pregunta : Quina serà l'orientació econòmica dels E.-UI. després de la guerra? Llibertat d'empresa o economia dirigida? digué : L'opinió americana s'inclina en general vers la llibertat d'empresa. Pero si aquesta es demostra incapaç de procurar treball als nostres 60 milions de treballadors (l'abansguerra demostrà que era incapaç de procurar-ne ja a 15 milions) el govern deurà prendre l'afer en mà, que es digui un nom o un altre es igual, car a Amèrica tant se'ns en donen les denominacions doctrinals.

Aquestes manifestacions ben poc folagueres per al sistema econòmic liberal son fetes tanmateix per una persona autoritzada dels pàis que avui proposa encara la llibertat del comerç exterior com l'ideal a assolir el més ràpidament possible després de la guerra. Un redactor de la revista anglesa « The Economist » s'estranyava justament de les tendències generals americanes en defensar aquesta doctrina quan el món s'inclina, sota unes noves necessitats econòmiques, a repudiar l'aplicació absoluta d'aquest sistema. No obstant, darrerament ha près molta força la idea de donar un equipament industrial a les regions del Sudoest americà que explotaria les riqueses pròpies d'aquestes regions, i aixecarien així el nivell de vida de la població que hi sojorna i de la que s'hi desplaçaria. També descongestionaria el Nord ja massa carregat per la indùstria tot fent desaparèixer l'antagonisme del Nord i el Sud a l'ensems que equilibraria el conjunt de l'economia americana. De totes maneres la realització d'aquest pla no pot més que fer acréixer la puixança productora dels E.-U. i a la llarga posar el problema de la sobreproducció en un estadi encara més agut.

Donada la situació actual no és d'estranyar l'orientació general americana guiada vers el lliure comerç exterior, car els E.-U. es troben amb una puixança productora a la qual solament el consum exterior pot donar vida. La situació de les nacions europees que son les més necessitades, no pot ésser orientada vers una politica de comerç lliure car el problema immediat que se'ns posa es com pagar les importacions. Si el comerç internacional podia reprendre amb un và i vé equitatiu tot fora fàcil! Pero, què pot exportar en quantitat i valor suficient l'Europa afamada i destrìda als pàisos americans per poder pagar o canviar tot allò que ella necessita? A més les reserves d'or dels estats europeus son infimes en comparació amb les necessitats i sense una represa de les exportacions (?) és impossible encaixar de nou, una part de l'or lliurat, a menys que ens el tornin com a present, deixant doncs la porta tancada per a una segona importació. Per importa cal exportar de la mateixa manera que els comerciants deuen vendre si volen comprar. Es ben marcada la limitació que es feta, pels estats que han sofert de la guerra cara a les importacions, com també són ben pleses les mesures i l'esperit regnant d'aixecar les ruines amb el propi esforç o sigui gràcies a una intervenció estatal que aglevi tots els recursos econòmics del pais en benefici de la col'lectivitat.

Es en previsió d'aquesta situació que no escapa gairebé a ningù que els pobles europeus, vulgues o no, es decanten vers les intervencions dirigistes, les nacionalitzacions i tantes altres mesures que tendeixen a procurar passar-se de l'ajut forater. Politica dirigista inevitable, i àdhuc autàrtica encara que el mot sigui desplaent, que confia aplaçar per més temps l'arribada a l'estadi de la crisi de sobreproducció que tots els estats d'economia liberal temen a justa raó.

Economia liberal i privada, o bé economia dirigida i nacionalitzada? La situació d'abansguerra amb els problemes i tares inherents a un absolut predomini de la iniciativa privada que comportava la misèria vergonyant de 30 milions d'aturats i llurs families a més, mentres els « trusts » no dubtaven a « sanejar » els mercats, cremant o destruint els productes que mancaven a aquells, no són pas coses que puguin engrescar-nos. La renovació de l'estructura política peninsular que la joventut reclama compren els mètodes, els homes i les institucions. Abarca però també d'una manera essencial el sistema econòmic, en la producció i en la repartició de productes. Així interpretem l'esperit renovador de tots els moviments de Resistència.

Jaume ROS I SERRA.

Investidura de doctor « honoris causa » de l'universitat de Tolosa de mestre Pompeu Fabra

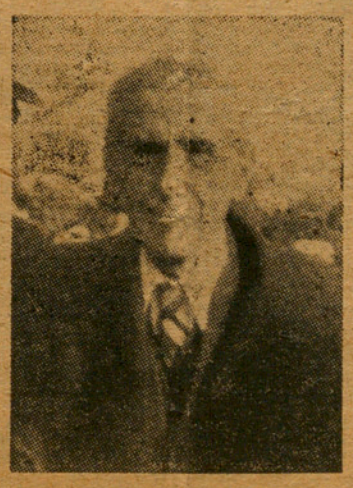

La recepció per l'Universitat de Tolosa del nou doctor « honoris causa » Mestre Pompeu Fabra, tindrà efecte cap al dia 18 de Juny, al gran amfiteatre de la nova Facultat de Lletres, en solemne sessió pùblica, en la qual el professor rossellonés de la mateixa Facultat i exquisit poeta català Josep Sebastià Pons, farà l'elogi del nou doctor, essent-li imposades les insignies pel rector Dottin. Entre les nombroses persones vistents en el nostre mon de les lletres que han anunciat la seva assistencia a la cerimonia, s'hi compta el nostre amic Lluis Nicolau d'Olwer, de la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i professor a la Facultat de Lletres de l'Universitat autònoma de Barcelona.

Pantalla barcelonina

FRANCO FORTIFICA

Companyies de treballadors (presoners que han de redimir-se amb el pic i la pala) dirigits per oficials falangistes i caps d'enginyers procedeixen a actives fortificacions per tota la frontera del Pirineu.

INCIDENTS ALS CINEMES

Els diaris publiquen l'anunci d'un film d'actualitats en el qual es veu els camps de Buchenwald i les forns crematoris inventats pels nazis. Tot Barcelona acudí al Savoy, Publi-Cinema Metropol i altres sales que havien de donar aquest film documental. Però els falangistes assaltaren el cinema i cremaren el film.

Tanmateix, però, l'endemà n'aparegué une altra copia i els cinemes en qüestió donàren la pel·lícula, gràcies a un servei de policia formidable que escorcollava el públic en entrar. El film segueix donant-se amb un èxit de públic sense precedents i la gent no s'està de llençar exclamacions eloqüents a la vista dels forns, dels milers d'esquelets, de les cambres de gas : « Criminals ! », « Salvatges ! ».

UN SOPAR AL MATEU DELS FERROS

Els periodistes falangistes de Barcelona oferiren un sopar de comiat a l'ex-alcalde falangista de Barcelona, senyor Mateu dels ferros, al qual ells anomenen « embajador ». Callen com uns morts que el govern francès no l'ha volgut acceptar com a tal i que s'està a Paris com un representant particular del generalisim.

EL NOI SENTIS A LONDRES

Quan el vaixell menaça d'enfonsar-se les rates...

En Pla demana per anar a Paris. El noi Carles Sentis a Londres. Aquest darrer ho ha aconseguit. « La Vanguardia » li ha enviat de corresponsal per amagar probablement d'altres funcions menys honorables i més adients a les seves aptitudes ja demostrades durant la nostra guerre fent espionatge al servei de Franco.

EL « CENTENARIO » DE VERDAGUER

El dia 27 se celebrà al « Coliseum » de Barcelona la « Fiesta de las Letras » en castellà, ben entès, a honor de Mossen Cinto Verdaguer. Actuava de mantenedor en castellà, naturalment el Rvdo. Lorenzo Riber, maestro en Gay Saber. Donà compte de la « significacion del acto » Don Diego Ramirez Pastor i prediqué el noi Correa Veglison. Pobre Mossen Cinto !

VIENA ES ASI, HA NO ES ASI

Les girls alemanyes de l'Espanyol son a Madrid. Viena és así el fan ara a Madrid. Però probablement « Viena ja no és aixi ». I sino que ho preguntin als russos.

EL GRAN PROBLEMA DE L'ESPANYA FRANQUISTA

Un detall important, encara que anecdotic, de la situació moral de l'Espanya franquista és el de les places de braus. Ara resulta que la Monumental de Barcelona i les grans places de Madrid, València i Sevilla son insuficients per a contenir la gran gentada que hi concorre per veure torejar a Morenito, el « Choni », La Landa o Carnicerito.

Per tal de solucionar el problema el govern de Franco ha autoritzat les empreses taurines a pujar en practica un sistema molt enginyós car l'Estat no permet que s'augmentin els preus de les entrades.

El sistema consisteix a començar la venda de les localitats cinc dies abans de la cursa i a doblar el preu per als « aficionados » que hi concorren el primer dia, a carregar-lo d'un quart els dies segon i tercer i aix. sucessivament fins a arribar al preu normal que es posa en vigor el mateix dia de la cursa. Passa, però, que aquell dia ja no hi han entrades.

La premsa falangista dedica diariament diverses columnes a les activitats taurines i el més petit accident d'una cursa és objecte d'informacions sensacionals. Així les dictadures feixistes distreien la gana del poble i embruteixen les multituds.

LLEGIU I Feu Llegir CANIGO

Llibres d'exili

"EN EL DESTERRO"

El meu compatriota de la València nacional, de la València catalana, Josep Ballester Gosalvo, acaba de publicar un llibre, « En el desterro ». Llibre de refugiat, queda molt per sobre de la literatura de l'exili, per la seva pulcra presentació editorial i per la seva serenitat dins de la tragèdia. Vers i prosa. Moments de tristesa, pero no mai de desesperació. Vetaci la dedicatoria : « A tots aquells-que avui sofreixen l'absència de la Pàtria per causa d'una tirania; molt especialment, als republicans espanyols, els meus germans en el desterro, aquells que l'han preferit a l'infamant esclavitut ». I uns mots inmortals de Victor Hugo : ésser sol i sentir qu'hom està amb tothom; execrar l'èxit del mal, pero plànyer la bona sort del dolent; mirar el que està mès alt sense perdre de vista allò que està més avall; comprovar en si mateix la magnifica barreja de la indignació que creix i de l'apagaivament que augmenta ; tenir dues ànimes, la seva i la pàtria.

Hi han versos lapidaris : « El Pirèneu », que és la tragèdia del moment de passar la frontera de França; « A ma mare », la canço de l'enyor; « El nostre pà », amb ressonàncies de Guerra Junqueiro i d'aquell poeta, exilat també, que es deia Josep Cadurcci; « Al poble anglès », darrer bavart de la democràcia i Covadonga de l'Europa sencera. Pero l'autor és valencià, remarqueu bé el que dic, és un valencià del Cabanyal, i no pot oblidar en mig dels sotracs la nota de l'humorisme quotidià que sura sobre la tragèdia : vet-aci « Qui-qui-r-qui », la glosa del pollastre rostit, i aquelles proses, plenes de vibració sobre « Les Falles », que ens fan reviure amb la seva gràcia descriptiva l'ambient colorit de la Pàtria valenciana.

D'altres versos i d'altres proses completen el llibre. Aquestes darreres tenen un caràcter politic: no cal oblidar que som refugiats politics i cal sortir al pas del que es dito allà baix. Dues cartes obertes, una a l'Ernest Giménez Caballero, aquell bandarra de les « conllevàncies » d'intel·lectuals catalans i espanyols, lacai ara de Franco, que no fa molt va plantejar als lectors de « La Vanguardia Española » el dilema de : unificació franquista o communisme total, per tal de fer por. Una altra carta va adreçada a Gil Robles, aquell que anava « por los trescientos » i que ara fa de monàrquic del bracet de March, el pirata de la Mediterrània.

Llibre vivrant, llibre plé de vitalitat; llegiu-lo, amics !

Arsèni VILA.

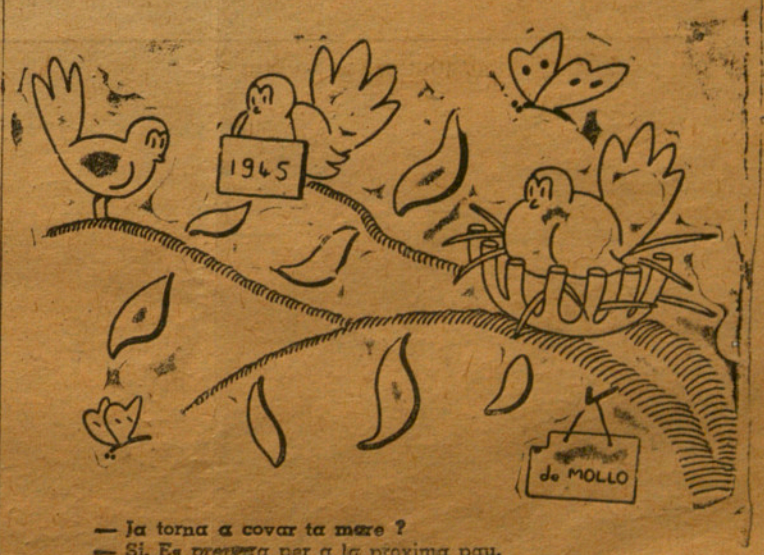

— Ja torna a covar ta mare ?
— Si. Es prepara per a la proxima pau.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc, 1945], 2/6/1945, pàgina 3

La langue vivante et la langue en conserve

(Ce n'est pas une fable)

par Angel FERRAN

Vous rendez-vous compte, mes amis, de la curieuse sorte d'hommage à la langue catalane qu'a été, sous la griffe totalitaire, la commémoration du centenaire de la naissance de Verdaguer à Barcelone ? Il ne faut pas être bien malin pour comprendre.

Le poète du Canigou avait sorti la langue de l'avilissement et de l'ensevelissement ; de ses mains il l'avait polie, il lui avait rendu son éclat ; elle resplendissait comme au jour qu'elle avait été. D'un coup, cette langue qui rampait parmi les broussailles de toutes sortes, de plantes parasitaires qui l'étouffaient, s'était élevée vers les sommets ensoleillés, tel un églantier tout fleuri. Elle n'était d'abord qu'une étincelle ; elle deviendrait bientôt un feu crépitant ; tout un peuple s'y réchaufferait et il sentirait renaître dans ses veines une vie nouvelle et ancienne, des aspirations, des aptitudes qu'on aurait cru mortes ; il reprendrait conscience de son être, lui qui se croyait pour toujours voué à la servitude, car c'en est une, et l'origine de toutes, d'avoir une langue inapte à exprimer toute son âme, et c'est la marque de l'esclavage d'avoir à en apprendre une autre qui n'est pas celle de son chez soi pour vivre normalement et officiellement dans son propre pays.

Et ce peuple, qui commença pour chanter dans la joie du récouvrement, en vient tout de suite à se parler à lui-même, à raisonner, à se connaître et, tout naturellement à vouloir se gouverner : la renaissance de sa langue entraînait inévitablement sa renaissance politique.

Et puis, ce fut un tyran qui arriva et nous qui partîmes.

Que s'est-il passé après ? La langue catalane a été poursuivie inexcrablement, interdite, bannie. On n'allait pas, tout de même, la relancer jusque dans le sein des familles ; là on pouvait dire qu'on était libre de la parler, mais seulement en tant qu'élément de dénonciation : un jour viendrait où les jeunes, qui font de plus en plus la vie à l'extérieur, à l'école, au travail, à la caserne, au terrain de sports, en viendraient à presque ne pas connaître la langue de leurs parents ; ils se sentiraient leurs supérieurs, sans tout de même être jamais les égaux des occupants ; ils deviendraient à tout jamais un peuple soumis.

Il se pourrait tout de même que, dans le temps, un jour, ce peuple à la langue perdue se fasse pardonner son péché d'origine et qu'alors on puisse parler de ses grands auteurs comme des héros d'une légende, pas tout à fait vraie, mais brillante quand même ; on les enchaînerait alors dans cet entourage universel et anodin qu'on appelle folklore et on en ferait des bracelets de style pour Madame l'Histoire de la Littérature. Mais, en attendant, et comme fin d'étape, il fallait absolument un acte d'affirmation d'autorité ou plutôt de refus à tout jamais ; un acte qui fût la fermeture d'un cycle, le certificat de décès d'une langue, l'oraison funèbre pour un mort, les colonnes d'Hercule de l'Atlantide : « Nec plus ultra. »

Et dans ces entrefaites tombe du ciel — de ce ciel où régnait naguère la Providence d'Hitler et ses dévots — la date du centenaire de la naissance du poète. On la cueillit au vol. On aurait préféré, certes, le centenaire de sa mort mais l'an deux mille deux serait trop long à venir et il risquait d'arriver trop tard. On nomme alors une commission de fossoyeurs pour qu'elle chante les absoutes sur l'air des Noëls et, naturellement — pensez-vous ! — en espagnol.

Dans le temps, évidemment, on pense faire des fouilles pour en sortir des pièces rares de notre littérature qu'on présentera dans des conférences au sein des sociétés savantes comme des objets précieux et désuets, beaux et inutiles, comme des échantillons d'un esprit qui, à travers tous les chantements, demeurera le sel, non, pas le sel, le poivre d'une littérature purement régionale ; on en fera l'éloge mais, pour en faire savourer toute la beauté, quelque poète illustre les donnera au public catalan dans une traduction impeccable ou presque.

Mais non. Nous n'en voulons pas ; nous n'acceptons pas d'hommes archéologiques et funéraires : nous n'acceptons pas la situation de parents pauvres et notre exil est la preuve de ce refus. Nous n'acceptons pas de langues servantes et langues maîtresses ; pour nous, catalans, comme le charbonnier, toute langue doit être maîtresse chez soi.

A. F. (trad.)

CATALUNYA per damunt de tot

La condició primordial de l'home quan aquest està investit del càrrec de politic ha d'ésser d'obrar dignament i de procurar donar satisfacció plena a les ànsies de millorament del poble, i més quan aquest té com a punt de partida per a la consecució d'aquest anhel espiritual i material, el fet de la història rublerta dels tresors immarcessibles de la seva condició, per a totes aquelles coses que suposen un avenç social politic i econòmic, per a totes aquelles virtuds que són les que han fet sorgir les grans nacions mundials : els pobles creadors de civilització, de les lleis bàsiques que regulen al llarg dels anys la vida de les institucions, que són l'engranatge per fer moure de manera justa els homes i les col-lectivitats.

Diem això perque voldriem que tots ens fèssim càrrec del que suposa el moment que vivim i juntament amb nosaltres, més que ningú, els dirigents politics. Que depèn de nosaltres i d'ells el que el dia de demà els nostres fills en demanin comptes del que la nostra incomprensió o la nostra mala fe hagi desballestat. Que depèn de nosaitres el que les generacions futures puguin tenir un motiu d'orgull i de respecte per haver sabut conservar, o per reconquerir, totes aquelles coses que van tan estrictament lligades amb la Pàtria.

I cal pensar que vivim en uns moments que les equivocacions no prodran servir d'excusa. Que no es podrà trobar cap pretexte per a rehabilitacions posteriors. La damnació serà per tots aquells que en aquests moments no hagin sabut ésser dignes de l'hora decisiva que vivim.

La nostra Pàtria ha demostrat abastament que tenia totes les qualitats indispensables per ésser un gran Nació. No la valorem per la seva extensió territorial que això no compta per res en el reconeixement dels pobles, sinó en la tenacitat de la nostra raça, en la cadena segura de tots els valors humans, en l'amor per totes aquelles coses que tenen un valor moral i espiritual de primer ordre, en les nostres costums, en la nostra manera d'ésser, etc...

Hem dit diverses vegades el que la història ha confirmat : Que Catalunya és enemiga de totes les dictadures siguin del color que siguin. Les lluites de la nostra pàtria han estat inspirades sempre sota el signe de la justicia i de la llibertat. I la nostra Pàtria ha fet passejar en el transcurs dels segles i arreu del món la senyera de les quatre barres, com un pregoner de la civilització i de la espiritualitat dels catalans. Ha dictat lleis que encara avui subsisteixen... però, deixem de costat per un moment tot el que pugui haver estat Catalunya; fem abstracció completa de tot el passat, ja que aquest és el que ha creat aquest anhel que sentim a present els catalans, i a tots aquells que ens volguessin negar el nostre dret à viure lliurement, els hi poguém contestar que Catalunya sempre, sempre, ha lluitat per la llibertat seva i per la dels demés pomés pobles oprimits, i que si en la reconstrucció de l'Europa, no es tingués en compte el plet de Catalunya — cosa que no creiem — no per això la nostra terra deixaria d'ésser un ferment de liberalisme i de progrés.

Quin concepte podriem tenir de la democràcia sinó anés acompanyada de les qüestions vitals que són l'essència mateixa de la seva vida ?

Però creiem sincerament que ningú podrà donar-nos motiu a creure que no es farà justicia en tots els aspectes, començant pels individus i acabant pels pobles.

En la nova Europa, potser en el nou món que sortirà després de la guerra actual, les ànsies de superació i de benestar individual i col-lectiu seran convertides en realitat. D'entremig del desastre i de la magnitud del flagell engendrat pel totalitarisme en sorgirà, amb més força que mai, aquella democràcia que sabrà defensar la justicia politica, social i econòmica que tots els pobles somnien i per la qual lluiten de tota la vida, i que solament una incomprensió col-lectiva o un mesquí afany individual na retardat.

Per això nosaltres, catalans, en aquesta hora suprema, deixem les petiteses que poguessim tenir uns amb altres, i sota els plecs de la nostra senyera pensem en Catalunya. Que cada un de nosaltres militi en el Partit de la seva preferència amb tot l'entusiasme que sigui capaç. En el Partit que sigui l'exponent dels nostres més intims afectes, però que per damunt de tot i per damunt de totes les coses, una sola guii el cor i el cervell dels catalans : Catalunya !

Si ho fem aixi, a més de la raó que tenim, i aquesta és indiscutible, també Mr. Carlton Hayes, ambaixador dels Estats Units, a Madrid, podrà estar satisfet d'haver escrit en el seu llibre : « Tris Inevitable Conflict » : « Si ells volen un govern local autònom, tan els Bascos com els Catalans, hi tenen el mateix dret que els Anglesos, els Russos, o els Americans. »

H. ROURA TUNEU.

DEBUIX SENSE PARAULES

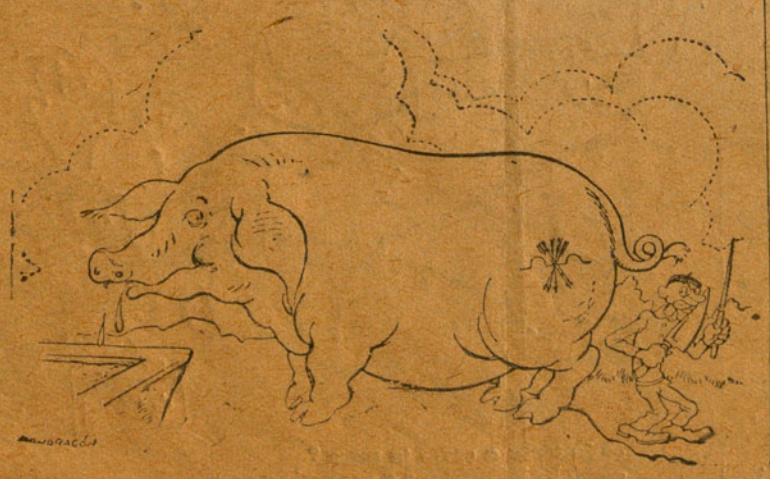

La presse française et le régime de Franco

Sous le titre « Métamorphose de Franco », nous lisons à L'Etincelle de Pau :

Pendant que les « loups garous » d'Hitler s'imaginent qu'ils peuvent semer la terreur par les crimes et les violences les plus sinistres, Franco et ses Phalangistes revêtant une peau d'agneau se présentent à nous comme d'innocents démocrates.

Ces traîtres qui firent appel aux coupe-jarrets hitlériens et aux spadassins fascistes pour mater le peuple espagnol et écraser la République, ne se souviennent plus des assassinats et des tortures commis contre les femmes et les enfants. Ils ont oublié que les vrgots de la Luftwaffe avant de bombarder et de mitrailler lâchement les populations de Belgrade et de Rotterdam se firent la main à Durango et à Guernica.

Franco et sa Phalange, qui furent les complices de tous ces crimes, feignent de les oublier. Les journaux espagnols continuent leur campagne contre les atrocités japonaises commises à l'ambassade de Manielle. C'est à croire qu'il n'y a pas si longtemps les Samourais japonais étaient encore leurs alliés. On ne voit pas très bien Franco s'élever contre des crimejs qui ne sont pas, après tout, plus abominables que les siens.

Les temps sont changés. C'est pourquoi le Caudillo veut troquer sa peau de loup-garou hitlérien contre la blanche et innocente peau d'agneau du démocrate. Tout doux, mon bonhomme ! On ne saurait oublier la fameuse déclaration d'octobre 1942 : *S'il venait à se créer un moment périlleux où la route de Berlin serait ouverte, ce n'est pas une division de volontaires espagnols, mais des millions d'Espagnols qui viendraient au secours de l'Allemagne !*

⁂

La Victoire *de Toulouse, signé par Pierre Dumas, a publié l'article suivant :*

L'Histoire se répète. Elle ne fait même que cela, obstinément, perpétuellement, et actuellement plus vite que jamais.

Le grand public français ne se souvient peut-être pas d'un des plus grands crimes de Laval-Pétain, car, à l'époque il fut, bien entendu, passé sous silence par l'équipe de Vichy. Ce crime, le voici :

Après le triomphe de Franco, les adversaires du dictateur espagnol demandèrent — en grand nombre — asile à la France. Ils eussent pu se rendre en Amérique; mais la plupart nous firent confiance. Parmi eux se trouvait Luis Companys, président de la Généralité de Catalogne. Il vivait chez nous tranquille et hors de toute action politique, lorsque Franco demanda à Laval de lui livrer cet homme représentant une province amie.

Au mépris des lois internationales et des lois de l'hospitalité, notre Auvergnat offrit à son complice espagnol, ce Companys dont les qualités principales étaient la modération, la droiture, l'amour de son peuple.

Avec le Catalan, furent aussi livrés d'autres républicains. Quelques jours après « la livraison » de ces amis de la France, des salves de mousqueterie couchèrent sur la terre catalane, dans les fossés de Montjuich, ces patriotes dont l'erreur principale avait été de croire à l'Espagne libre et dont l'erreur accessoire avait été de croire à la parole d'un Laval.

⁂

Trois ans ont passé ! Trois ans ?... Une minute dans l'Histoire du monde. Et voici que le criminel Laval demande-t-il à ce Franco à qui il avait livré les innocents « Je serai à l'abri ici, pensait l'Auvergnat, chez mon complice, chez celui pour qui je me suis fait Judas, à qui j'ai livré le Juste et qui va me protéger ».

Inconscient... ou plutôt oublieux d'un passé bien récent, Laval choisit pour atterrir la dernière ville d'Espagne qui convenait : Barcelone, la capitale de Companys. !

Mais l'histoire set plus cruelle encore. Laval est momentanément emprisonné dans la citadelle de Montjuich, à quelques mètres du fossé où retentit la sinistre fusillade. Si le complice de Pétain a de la mémoire — ou simplement un cœur — quelles méditations doivent être les siennes s'il se souvient de sa victime.

⁂

Mais ne croyez pas que l'Histoire en ait fini avec Laval. Elle le tient et ne le lâche plus.

Dans la pègre des dictateurs, l'un vaut l'autre. A peine Laval a-t-il touché la terre catalane, que Franco annonce qu'il va le livrer à la justice française. Ici, l'Espagnol bat de Français, car si Laval fut un simple Judas en livrant Companys qu'il ne connaissait pas, Franco, lui, devient un super-Judas en livrant son ami.

⁂

Que Franco exécute ou non son projet d'extrader son complice, qu'il le marchande ou qu'il le conserve, ceci importe peu. Il l'a proposé. Le supercrime est commis. Nous souhaitons, pour notre part, qu'il ne le livre pas. Ce serait une raison pour l'aller chercher et rétablir le peuple espagnol dans sa liberté.

Un vieux proverbe affirme : Jamais deux sans trois. Après Mussolini (un), après Hitler (deux), l'Histoire s'avance implacable vers le troisième dictateur, vers Franco, qui — tel ses maîtres — édifia son règne dans le sang et la persécution du peuple, et qui se maintient au pouvoir en gardant prisonniers plus de 200.000 Espagnols.

L'Espagne n'est plus un pays. C'est un bagne.

L'Histoire frappe à sa porte. Elle se présente escortée, à sa droite, de la justice qui réclame Laval; à sa gauche, de la liberté qui réclame Franco.

Quels jours seront-ils livrés ? Qu'importe. L'Histoire est au service de Dieu. Elle a pour elle le temps et la sérénité.

Au tournant fatal, elle les guette, certaine de « les avoir » l'un et l'autre, pour toujours.

⁂

Dans le vaste corps de l'Europe une plaie subsiste, une plaie vive et qui ne se ferme pas, celle que le dictateur Franco a créée au pays espagnol et qui doit disparaître si l'on veut assainir définitivement l'atmosphère.

S'il ne s'agissait que de la forme intérieure du gouvernement, nous, Français, n'aurions pas à intervenir dans cette affaire de famille. Le peuple espagnol peut se donner le régime qui lui convient, cela le regarde.

Mais, dans le cas de l'Espagne actuelle, il nous semble que nos droits à l'intervention sont triples.

D'abord Franco est intervenu contre les Alliés. Sans leur avoir déclaré une guerre ouverte, il la leur a faite. Une preuve nouvelle vient de nous en être donnée par la publication du document où Hitler réprimande Mussolini de n'avoir pas été prêt à attaquer Gibraltar — clef de la Méditerranée et peut-être de la guerre — tandis que Franco avait donné son accord à l'opération.

Franco, espion allemand. Franco persécuteur des Français passant en Afrique du Nord. Franco ravitailleur des poches de l'Atlantique. Franco doit subir le sort de ceux qu'il a imités et servi.

*

Deuxième raison : Franco opprime — en dehors des Espagnols — les Basques et les Catalans qui, depuis toujours, réclament leur autonomie. Le monde ne veut pas comprendre le problème de « l'autonomisme » basque et catalan. Pour nous, le pays basque et la Catalogne sont occupés par Franco exactement comme la France l'a été par les Allemands. Je sais que cette théorie ne plaît pas à tous les « Européens » et même pas à tous les Espagnols. Je vous le demande cependant : comment appelez-vous la situation d'un pays où l'unanimité — je dis l'unanimité — des habitants demande de se gouverner soi-même, de parler sa langue et de vivre sous des lois codifiées depuis plus de mille ans ?

Troisième raison : Celle-ci est humaine. Un homme libre — où qu'il soit — peut-il supporter que d'autres hommes libres — où qu'ils soient — puissent être maintenus en prison ou dans des camps infects — depuis plus de cinq ans — pour simple délit d'opinion. Un homme libre peut-il admettre « LA LOI DES RESPONSABILITES POLITIQUES » qui établit comme un délit le fait d'avoir prononcé des paroles ou démontré tels sentiments, même avant la promulgation de la loi... et la responsabilité juridique est abaissée à l'âge de 16 ans.

Par le jeu du « TRIBUNAL DE SURETE ET DE DEFENSE DE L'ETAT » qui, depuis sa fondation, a prononcé 80.000 peines capitales, par le jeu des « tribunaux spéciaux », de la « LOI DE REDEMPTION DES PEINES PAR LE TRAVAIL », le chiffre des personnes privées de liberté s'élève à plus de 200.000. Pour Madrid seulement 20.000. Pour Barcelone, 15.000. Pour Gérone, 1.500. Pour la région des Asturies, 20.000, dont 8.000 pour la prison de Coto (usine d'allumettes de la Calvado) et plaza de toros de Gijon, etc...

Dans toutes les prisons d'Espagne, les victimes sont entassées. Dans celle de Veserias, à Madrid, 5.000 détenus sont distribués en onze galeries. Les cellules ont huit mètres sur dix et les détenus ne disposent que de quarante centimètres.

De l'aveu même des services intéressés exprimés à un diplomate, plus de 20.000 Espagnols sont condamnés à mort et attendent la sanction.

⁂

Il y a quelques semaines, le général de Gaulle, des dizaines d'associations françaises, le cardinal Gerlier et l'archevêque de Toulouse, demandaient à Franco la grâce d'un F. F. I., Vittini, qui nous avait aidé à nous libérer des boches.

Franco l'a quand même exécuté sans fournir ni raisons, ni excuses.

N'a-t-il pas voulu, en nous narguant, signer ainsi sa propre condamnation ?

L'Espagne, comme le reste de l'Europe, doit être libérée.

Le Comité Provisoire de la Société Française des Amis de la Catalogne est ainsi composé :

Jean CASSOU, Commissaire de la République, écrivain.

Monsieur BADIOU, maire de Toulouse.

Roger MARIS, journaliste.

Suzanne BRAU, professeur.

Joseph CASTELLVI, imprimeur.

On reçoit les adhésions, 25, rue Roquelaine, Toulouse.

memoriaesquerra.cat — Canigó [Tolosa de Llenguadoc, 1945], 2/6/1945, pàgina 4